

Ndeme ya saithi ya MMSEZ ya Tshipembe yo dzinginywaho yo sedzuluswa ho sedzwa u haḁiwa ha maḁaka, u dzheniswa ha tshumelo khulwanena u gammabela ha saithi. Fhedzi-ha tshikoupu tsha tsezuluso ya vhoramakone tsho ṽandavhudzwa u itela u dzhenisa na mveledziso dza indasiṽiri dza tshifhinga tshidaho. (sa tshanduko dza kilima.vhuḁi ya mufhe na Mbulungo ya Zwitshilaho zwa Tshakatshaka). Ndivho ho vha u vhona uri nga nḁa ha ndeme ya tshifhinga tshiduku, mbonalo yo angaredzaho i dzhiwe u itela vhutshilo vhulapfu ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ kha zwithu zwa ndeme.

Khumbelo ya EIA na Muvhigo wau Sedzulusa (SRC) zwo netshedzwa kha LEDET (yo tiwaho sa Maandlanga a re na vhukoni) nga ḁa 1 Luhuh 2019. SRC yo tendelwa nga LEDET nga ḁa 31 Shundunthule 2019 na maitela a EIAna tsezuluso o itwa. Thangelakhandiso ya Muvhigo wa Tsezuluso wa Ndeme ya Mupo (EIAR)yo netshedzwanga ḁa 1 Khubvumedzi 2020 u itela mahumbulwa. EIAR yo shandukiswa ho sedzwau ṽanganedzwa ha mahumbulwa na mihumbulo u bva kha zwiḁwada zwi re na madzangalelo (I&APs) zwa ita uri thangelakhandiso ya vhuvhili ya EIAR i nekedzwe u itela tsezuluso nga vhatu vhothe nga ḁa 7 Nyendavhusiku 2020. EIR ya u fhedzisela yo netshedzwa kha LEDET nga ḁa 1 Luhuh 2021. EIR ya u fhedzisela yo shandukiswa nga LEDET nge vha topola magake a mafhungo vha humbele vhuḁudisi vhuḁwe, u dzhenelela ha vhatu vhanzhi na EIAR yo shandukiswaho.

Muvhigo ya vhoramakone yo engedzedzwaho u ḁadza magake ndi i tevhelaho:

- Muvhigo wo khwiniswaho wa Mbulungelo ya Zwitshilaho zwa tshakatshaka
- Muvhigo wa Tshanduko ya Kilima wo Khwiniswaho
- Muvhigo wa Matshilisano na Ikonomi wo Khwiniswaho
- U dzheniswa ha Muvhigo wa Zwiḁoni zwa heneḁho

Hu tshi engedzedzwa zwi re afho nḁha, LEDET yo humbela uri hu netshedzwe mbonalo yavhuḁi kha zwi tevhelaho, ho sedzwa kha tshifhinga tshilapfu tsha vhutshilo ha mveledziso:

- Tsireledzo ya maḁi kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ
- Nḁisedzo ya fulufulu kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ
- Vhulaṽa mashika kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ

U sedzulusa nga iḁwe NḁilaSaithi dziḁwe dzo sedzuluswaho dza maimo a nḁha a ikonomi dzo dzhenisa masia o no nga sa Lephallale, Polokwane, Tubatse na Musina-Makhado . Khabinethe yo tendela fhethu na vhuimo ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ nga ḁa Fulwana 2017 (LEDA, 2017) na Muhasho wa wa Makwevho na Indasiṽiri (DTI)wo ḁea vhuimo saithi ya Tshipembe ya MMSEZ nga ḁa 01 Nyendavhusiku 2017. Zwenezwo a hu na maḁwe masia o sedzuluswaho ho vhuimo ha vhuḁo.

Masia a nzudzanyo nanzhi nga ngomu ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ o sedzuluswa ane, hu tshi katelwa na masia e a tshinyadzwa kale , u khwaṽhisedza kushumele kwa saithi na u ṽutshela fhethu ha vhuḁa (zwo bva kha themendelo ya ramakone na muvhigo wo khwiniswaho wa mbulungo ya zwitshilaho). Nzudzanyo khulwane ya u fhedzisela yo shandukiswau fhungudza u ṽandavhuwa ha thandela u vhuḁa kha 3862ha. Masia a thikho a ndeme kha masimu o bviswa kha tshipiḁa tsha mveledziso (phungudzo ya sia ḁa mveledziso yo vha 51%) ya vha kha netshedzo ya zwiḁhala zwa u londota na u londota vhuṽumani ha zwa ndondolo ya mupo kha tshipiḁa itsho. Ho ḁitikwa nga u fhungudza tshinyalelo zwo dzheniswaho kha ḁiḁwalo ḁo sedzuluswaho, Nzudzanyo ya 3 yo themendelwa. Dziḁwe thekhinoḁodzhi dzo livha kha zwishumiswa zwa badani zwine zwa dzhenisa themendelo ya nḁha dza bada dzi konḁaho hune ha ḁo wanala indasiṽiri na hune ha fhirea kha masia a ndaulo na vhuḁzulo.

Mupo wa zwitshilaho na zwi sa tshiliho

Saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i wanala fhethu ho omaho hu re Devhula ha Soutpansberg. Hu na masimu a vhubindudzi a vhuimo ha fhasi a ndimo kha bulasi ya Antrobus 566 MS (975.02662 ha) na kha Somme 611 MS (989.295716 ha) a re kha sia la vhubvadu vha ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ . Vhunzhi ha mavu a saithi ya Tshipembe ya MMSEZ o khethekanywa sa a si a ndimo fhedzi a pfulo/ u fuwa na vhunzhi ha madaka.

Saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i wela kha Bulu la Musina Mopane na hone yo dzudzanywa sa i so tshinyalaho nga maanda. Saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i khou wanala kha hune ha Vhulungwa Zwimela kha Vhembe . A si tshipida tsha ndeme kana masia o tingaho hu no Vhulungwa Zwimela, fhedzi i kha sia la u pfukalane la konou tikedzamveledziso ya nyito dza tshifhinga tshilapfu. Ho sedzwa kha Pulane ya Mbulungo ya Limpopo, vhunzhi (tshipida tsha devhula) tsha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i wela kha Khethekanyo ya 1 ya Sia la Thikho ya zwa Mupo (ESA 1). Sia la ndeme la U vhulunga zwi tshilaho li wanala kha tshipida tsha tshipembetsha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ ye ya dzudzanywa sa Sia la 2 ha zwitshilaho zwa Ndeme (CBA 2). Zwiwe zwipida zwa saithi ya Tshipembe ya MMSEZ yo dzinginywaho i kha Sia la 2 la Thikho ya zwa Mupo (ESA 2), sia lo no shandukaho, fhedzi li kha di vha la ndeme kha kuvhonele zwa mupo ,sa. u londavhutumani ha fhethu ha mupo. U ya nga sisiteme ya mupo ya matshilisano, saithi yo dzinginywaho i wela nda ha zwipida zwo tshinywaho zwa sisiteme ya mupo ya matshilisano yo tshinyadzwa. Saithi ya Tshipembe ya MMSEZ a i weli kha masia a re na zwinoni zwinzhi (IBA). Fhedzi-ha masia a Mapungubwe, Soutpansberg na Blouberg a re na zwinoni zwa ndeme na masia a zwi tshilaho o tingeledza saithi

U ya nga khonadzeo ya thumekanyo ya thumo ya zwa mupo i re hone kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ (nga maanda kha tshipida tsha tshipembe tsha saithi), LEDET yo humbela uri muvhigo wa ramakone wa mbulungo ya zwi tshilaho u engedzwe. U engedza, pulane ya kudzulele ya mveledziso nanzhi dzo dzinginywaho dzo sedzuluswa u itela u dzhenisa themendelo dza ramakone dza zwitshilaho. Izwi zwo fhungudza mutsiko nga u angaredza ya mveledziso ya u fhedzisela. Nga u shumisa kudzudzanyele kwo khwiniswaho na u sa kwama masia a vhufa , thandela yothe yo fhungudza mutsiko yayo u bva 8013.91ha u swika 3862ha, u netshedza zwi no fhira 51% zwa saithi ya vhukuma kha mbulungo na vutumani ha mupo . Izwi zwi ita uri madzzulo a ndeme nga ngomu ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ , sa zwe zwa sumbedziswa nga zwi tshilaho na zw maluvha , matlavani na vhoramakone vha zwa zwinoni na zwi tshilaho , zwo vhulungwa. Nyimele ya mbulungo yo angaredza zwi tevhelaho:

- Maitele a saithi a 1:U alusa tshipida tsha mbulungo ya mupo tsha Musina .
- Maitele a saithi a 2: U vhulunga tshipida tsha Devhula tsha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ.
- Maitele a saithi a 3: U alusa tshipida tsha mbulungo ya mupo tsha phuraivethe tsha Avarel .
- Maitele a saithi a 4:U alusa tshipida tsha mbulungo ya mupo tsha phuraivethe tsha Baobab kana u ita mulevho wa zwipida zwi re tsini sa fhethu ho tsireledzwaho.

Vhupo ha matshilisano

Fhethu huraru ha u dzula hu wana kha mukanho wasia la u guda la saithi ya Tshipembe ya MMSEZ na hone hu do tea u sudzuluswa musi fhethu afha hu tshi bveledziswa..

Tsireledzo ya Maḍi

Zwi a divhea uri saithi ya Tshipembe ya MMSEZ zwino i na thahalelo ya maḍi hune ha shumiswa maḍi a fhasi na damu la Nzhelele (hune zwino la shumiswa kha u sheledzwa). Naho u wana maḍi manzhi zwi sa tou vha zwa thodea kha tshipida tsha u thoma tshatsha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ (iyi EIA), fhedzi-ha ndi thodea ya ndemekha mveledziso dzo lavheleliwaho dza indasitiri kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ

Zwino, thandela khulwane tharu dza ndisedzo ya maḍi dzo dzudzanyelwa fhethu afho.. Afha hu dzheniswa:

1. Nzudzanyo ya ndisedzo ya maḍi manzhi ya lukombo lwa Mutasshi/Musina , hune maḍi a linganaho khubiki mitha dza miliyoni dza 30 dza do bva kha damu la Zhove line la wanala Zimbabwe dza diswa Afurika Tshipembe;
2. Mveledziso ya damu la Musina;
3. U shumisa maḍi a fhasi.

Zwi a pfesesea uri u swikelela maḍi ane a dzula a hone zwi do tea u khwaḥisedzwa u itela mveledziso ya tshiko tsha u gudela zwa tsimbi kha saithi ya Tshipembe ya I MMSEZ .

Tsireledzo ya Fulufulu

Eskom yo sumbedza uri i nga konou u netshedza mudahisi wa 5 MW kha n'waha wa u thoma musi saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i thoma ndisedzo ya indasitiri . Zwenezwo, dziñwe thekhenolodzhi na mañwe maga o sedzwa kha ndisedzo ya fulufulu musi ho sedzwa mveledziso ya indasitiri ya saithi ya Tshipembe ya MMSEZ kha iyi EIA. Zwikhala izwi lwa tshifhinganyana zwo dzhenisa i) mveledziso ya nḥa ya mudagasi wa nyukiliya , ii) mudagasi wa duvha wa PV, iii) mudagasi wa maṅanga a zwimela na matoko a zwifuwo (biomass), iv) mveledziso ya fulufulu yo tanganelaho gese na thubaini (CCGT) na v) thekhenolodzhi yo kunaho ya malasha.

mveledziso ya nḥa ya mudagasi wa nyukiliya a i ngo vhonele yo lugela ho sedzwa tshifhinga tsha mveledziso, u ita milayo na u nea laisentsi ya mveledziso ya nḥa ya tshiti tsha mudagasi wa nyukiliya, na mveledziso ya nyukiliya na khaedu ya mutakalo na zwi no kwama tsireledzo. Ngudo dza mudagasi wa duvha wa PV dzo sumbedzisa uri tsimu ya mudagasi wa duvha i re na phanele dza PV kha tshipida tsha 1ha hu konou bveledziswa mudagasi wa maanda a 1MW AC musi radiyesheni i kha vhuimo ha nḥa. Phanele dza PV kha tshipida tsha 2000ha hu konou bveledziswa mudagasi wa maanda a 1320MW (MMSEZ -thodea ya sia la u thoma la vhupo ha Tshipembe) tshifhinga tshinzhi musi hu na duvha (hu si kha vhuimo ha nḥa). Zwenezwo, ndila iyi a i ngo vhonele yo tangenedzea musi hu sthi sedzwa mudagasi wa maṅanga a zwimela na matoko a zwifuwo na fulufulu la gese, khaedu yo vha ya uri a hu na zwiko zw gese zwa mbulungo, thodisiso ntswa, phaiphi kana zwishumiswa zwa ndisedzo zwa LNG kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ na kha vhupo ha u mona na henefho

Zwino, zwiko zwa fulufulu zwi re honezwa ndeme zwi vhonele hu thanganyiso ya fulufulu la mvusuludzo (kha zwifhato zwa ndaulo zwa tshifhinga tshidaho) na phungudzo ya tshumiso ya mudagasi wa malasha (kha indasitiri dzi daho musi hu na ndisedzo ya fulufulu 24/7) hune ha do tendelwa mveledziso ya fulufulu nga nda ha munetshedzi wa fulufulu wa muvhuso, Eskom.

Tshanduko ya Kilima

Tshinyalelo ya ndisedzo ya GHG kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ yo sedzuluswa ho sedzwa mveledziso dza indasitiri dzo pulaniwaho dza tshifhinga tshidaho.. Zwenezwo, naho iyi EIA ya zwino i si na tshinyalelo yo no kwama tshanduko ya kilima nga u vha hone hu tuku ha u hadwa madaka na u fhatwa ha tshumelo khulwane na u dzharatela, fhedzi zwo tea u sedza kha khaedu ya indasitiri ine i nga itea nga murahu ha tshifhinga tshilapfu tshidaho ho sedzwa mbonalo yo fhelelaho.

Muvhigo wo khwathisedza zwiteŋwa zwa tshifhinga tshidaho zwa ndeme zwi tevhelaho zwa mveledziso ya indasitiri, mutsiko wa hitte , mutsiko wa maŋi, mutsiko wa ikonomi na u sha shuma zwavhuŋi ha e-system .

Vhunzhi ha emissions ya saithi ya Tshipembe ya MMSEZ i do bvelela nga tshifhinga tsha u shumiswa ha zwa indasitiri hune ha do vha ho lavhelelwa mutsindo wa nŋha hu si nga tshifhinga tsha iyi EIA . Nga zwenezwo, hu themendelwa uri tzedzuluso ya tshanduko ya kilima i sedzuluswe musi indasitiri dza tshifhinga tshidaho dzi tshi humbela u ita mveledziso nga ngomu ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ.

U bvisa Mimuya

Nyimele ya tshifhinganyana ya u nyito dza u fhatwa kha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ hu tshi katelwa na u hadanyana ha madaka u itela u dzhenisa inifurasitirakhitsha na u dzharatela zwi do kwama vhuŋi ha muya (nga maanda mabuse). Ngauralo ramakone o sumbedza uri (zwi do pfala hu tshi itwa maga a u zwi thivhela) uri hu konou newa thendelo.

Nyito dzi todeaho na u tamiwa kha thandela

Muvhuso wa Afurika Tshipembe wo tutuwedza u thomiwa ha Zounu da Ikononi dza Tshipentshela (SEZs) u phadlalala na mavundu a shango a tahe hu itela u kunga vhubundudzi ho tou thwii kha vhadzulapo vha mashangodavha (FDI),u angedza mveledziso na thengiselo nnda ha zwibveledzwa zwa ndeme yo khwathisedzwaho na u sika vhupo ho lugelaho u sikiwa ha. Khabinethe yo tendela fhethu ha saithi ya Tshipembe ya MMSEZ nga Fulwana 2017 (LEDA, 2017), Muhasho wa Makwevho na Indasitiri (DTI) wa nea wa thola MMSEZ ya Tshipembe nga 01 Nyendavhusiku 2017. Saithi ya Tshipembe ya MMSEZ South i vhumba tshipida tsha Trans-Limpopo Spatial Development Initiative (SDI) yo bveledziswahosa tshipida tsha pulane khulwane dza dzingu u vulela vhubundudzi na nyaluwo ya ikononi na mveledziso ya zwikili na mishumo .

Saithi ya Tshipembe ya SEZ ya Makhado-Musina yo dzinginywaho (MMSEZ South) yo dzula zwavhuŋi kha gondo lihulwane la N1 kha lukombo lwa devhula-tshipembe. Saithi yo dzinginywaho i tsini na vhupo hu si ha muthu, thumo dza inifurasitirakhatsha zwi re hone, tsini na zwiko zwishumiswa zwi so ngo bveledziswaho na mimakhethe.

Thodea ya Tzedzuluso ya Mutsiko kha Mupo(EIA/ EIA)

U ya nga Mulayo wa Ndangulo wa Mupo wa Lushaka [NEMA], 1998 (Act No. 107 wa 1998) u tshi vhalwa na milayo ya IA , 2014 (wo sandukiswaho) wo itwaho mulevhofhasi ha ndima ya 5 ya NEMA yo gandiswaho kha GN R327, R326, R325 na R324 kha Gazethe ya Muvhuso 40772, ya datumu ya la 4Nyendavhusiku 2014,tshikoupu tsho fhelelaho tsha tzedzuluso na maitela a EIA zwi do todeah kha thandela yo dzinginywaho sa izwo i na nyito dzo fhambanaho dzi no tea u tendelwa.

Tzedzuluso ya Mutsiko na ndangulo

Maitele a mutsiko u vhona zwi re zwone hu sa athu u vha na mutsiko na nga murahu ha mutsiko zwo nekedzwa kha ndima ya 4. Mutsiko dzothe dzo topolowaho na u sedzuluswa, na maitele o dzinginywaho a u thivhela tshinyalelo na nyito dza ndangulo zwi do wanala kha Ndima 6 na 7 ya muvhigo uyu. Nga u angaredza maga othe a u thivhela na ndangulo o dzinginywaho nga ramakone, ho dzheniswa na mutsiko dzo engedzwaho na maga a ndangulo o topolwaho nga Mulingi wa Mupo (EAP), zwo dzheniswa kha EMPr (Annexureya AA).

EIA yo sedza kha u lwa na mutsiko yo livhanaho na nyito, fhedzi yo dovha ya sedza mbonalo khulwane ya zwa tshifhinga tshidaho zwa kha mveledziso dza indasitiri.

U dzhenelela ha Vhathu Vhothe

Madzangano o fhambanaho a si a muvhuso (NGOs), madzangalelo, mihasho ya muvhuso, mirado ya zwitshavha zwa sialala, vharangaphanda vha zwitshavha zwa sialala na madzangalelo na mirado ya madzangano a polotiki o kwameaho vho dzhenela maitela a vhukwamani na vhathu vhothe o thomaho hu sa athu itwa khumbelo ya thandelo u swika nga la 31 Phando 2021. Vhukwamani ho engedzwaho hu khou bvela phanda, hune ha do fhela nga la Khubvumedzi 30, 2021, u sedza mahumbulwa a PPP nga CA na u nekedza I & apIs tshiwe tshikhala tsha u ita mahumbulwa nga zwituku zwo shandukiswaho.

Musi maitela aya o fhelela Annexure G (mahumbulwa e a tangedzwa) na Annexure H (muvhigo wa mahumbulwa na phindulo) zwi do shumululwa.

Kuvhonele kwa EAP kwa thandela yothe

EIA ya zwino ya u hada madaka kha tshumelo nnzhi na u dzharatela i do vha na mutsiko yo no do humiselwa murahu ya tshifhinga tshituku na tsha vhukati kha saithi. Fhedzi-ha, ndi zwa ndeme uri kha zwa mupo "u nea masia a mveledziso" masia o fhandekanywa zwavhudi na uri thumo ya mupoo teiwa na shumiso ya mavu a re nga tsini.

Zwenezwo,, mveledziso yo dzinginywaho a i koni u vhonala yo ima i yothe sa izwo i tshi do lugisela saithi lwa mveledziso dza indasitiri dzi daho. Zwenezwo, sa muso mveledziso dza indasitiri dzi tshi do kwama zwithu zwo itwaho mutevhe zwi re fhasi ha milayo ya IA ya 2014, yo shandukiswajo, mubvedzi muwe na muwe u do todea u u dzhia EIA yo diimisaho.

Ngudo ya ramakone ya zwa ikonomi na matshilisano yo sumbedza uri vhupo ha Tshipembe ha MMSEZ hu nga vha ha ndeme kha zwa ikonomi na mtshilisano na kha u sika mishumo ya tshifhinga tshilapfu kha Vundu la Limpopo..

Ndila ya u ya Phanda

Vhukwamani na vhathu vhothe na maitele a mutsiko ya mupo zwo nea tshikhala tsha u thusa kha u topola khaedu na khonadzeo ya mutsiko EIR ya u fhedzisela yo dzhenisa mahumbulwa othe o tangedzwaho u bva kha IPP yanetshedzwa kha LEDET u itela tsho kha mveledziso yo dzinginywaho. Manweledzo a zwa ndeme EIAR ya u Fhedza (ili linwalo) o netshedzwa IPP dzothe dzo ridzhisitariwaho.

EIR ya u fhedza i nga konou wanala kha khophi ya elekhithoroniki kha webusaiti ya EXS.

EIR ya u fhedza yo rumelwa kha maandalanga othe o teaho na kha LEDET u itela u dzhiwa ha tsho kha u tendela zwa mupo. Maandalanga othe o teaho na IPP dzothe dzo redzhisitariwaho u itela aya maitela vha do divhadzwa nga u tavhanya muso tsho yo netshedzwa nga LEDET.